

Tvorba významného slovenského režiséra Petra Solana bude dostupná online na portáli DAFilms

Slovenský režisér Peter Solan patrí k najvýraznejším osobnostiam slovenskej povojnovej kinematografie. Jeho tvorba budí záujem pre názorovú nekompromisnosť, satirický tón a schopnosť nenápadne vystihnúť podstatu vecí. Štyri celovečerné a päť krátkometrážnych filmov pod názvom *Peter Solan: Retrospektíva* ponúkne od pondelka 20. decembra online streamovacia platforma DAFilms, od nového roka bude Solanova tvorba dostupná aj na českej a medzinárodnej platforme služby. Všetky filmy v Solanovej retrospektíve sú zo zbierok Slovenského filmového ústava (SFÚ) a boli digitálne reštaurované, zároveň ide o prvé online uvedenie Solanovej tvorby.

Režisér a scenárista Peter Solan (1929 – 2013) patrí spolu so Štefanom Uhrom, Martinom Hollým a Stanislavom Barabášom medzi najvýraznejšie osobnosti povojnovej slovenskej kinematografie. Počas svojej kariéry sa venoval filmovej a televíznej tvorbe, hraným i dokumentárnym projektom. „Základným parametrom Solanovho filmu je jeho diskrétna réžia, rozvíjanie nenápadného štýlu napätia a intenzifikácie filmového vypovedania o silách a slabostiach človeka v hraničných situáciách,“ približuje Solanovu tvorbu filmový teoretik Martin Kaňuch, šéfredaktor filmologického časopisu Kino-Ikon. „Nespoliehal sa na efektnosť, kontroverznosť, trendy – len nakrúcal tiché filmy. Príznačným sa stalo jeho solitérstvo, názorová nekompromisnosť, sebakritickosť.“ Solan absolvoval štúdium filmovej réžie na FAMU v Prahe v roku 1955. Začínal v Štúdiu dokumentárnych filmov v Bratislave, jeho debutom sa stala adaptácia satirických poviedok Petra Karvaša *Čert nespí* (1956), ktorú nakrútil s režisérom Františkom Žáčkom. Samostatne po prvýkrát režíroval dlhometrážny film *Muž ktorý sa nevrátil* (1959), prvú slovenskú filmovú detektívku. Martin Kaňuch hovorí, že „Solan sa stal držiteľom niekoľkých, najmä žánrových prvenstiev v dejinách slovenského filmu. V hranom filme debutoval prvou slovenskou filmovou satirou *Čert nespí, nakrútil prvú detektívku Muž, ktorý sa nevrátil, aj v zahraničí sa presadil prvou psychologickou drámou z prostredia koncentračného tábora Boxer a smrť. Nehovoriac o dlho pripravovanom projekte prvej, výpravnej sci-fi Neznáma planéta (1961), ktorá sa však nakoniec nerealizovala.*“ Mnohé zo Solanových filmov získali ocenenia doma aj v zahraničí. Prvý úspech za hranicami našej krajiny mu priniesol sugestívny dramatický príbeh z prostredia koncentračného tábora *Boxer a smrť* (1962) so Štefanom Kvietikom v hlavnej úlohe, za ktorý získal významné ocenenie na Medzinárodnom filmovom festivale v San Franciscu v roku 1963. Počas tvorby spolupracoval predovšetkým s dvomi významnými spisovateľmi a dramatikmi. V tandeme s Petrom Karvašom nakrútil filmy *Prípad Barnabáš Kos* (1964), *Pán si neželal nič* (1970) aj vyčnievajúce televízne diela *Sedem svedkov* (1967) a *Malá anketa* (1968). So scenáristom Tiborom Vichtom režíroval filmy *Tvár v okne* (1963), *Kým sa skončí táto noc* (1965), poviedkový film *Dialóg 20 40 60* (1968) a televízny film *Slávny pes* (1971). Ako nepohodlná osoba bol počas normalizačných 70. rokov z politických dôvodov preradený do Štúdia krátkych filmov, kde sa venoval tvorbe dokumentov. K hranému filmu sa nakoniec vrátil detským filmom *A pobežím až na kraj sveta* (1979) a natočil ešte snímky *Tušenie* (1982) a *O sláve a tráve* (1984). „Od konca 50. rokov Solan postupne rozvíjal osobitú líniu filmového vypovedania – vlastný mikrožáner filmu ako prípadu,“ charakterizuje Solanov spôsob rozprávania Martin Kaňuch. „Filmové re-konstrukcie spoločenských prípadov, nezriedka odkazujúce na súdne prostredie (*Tvár v okne, Malá anketa*), nechcú človeka obviňovať ani odsudzovať. Film ako prípad je predovšetkým istým druhom svedectva. Svedčiť

filmom u neho znamenalo problematizovať stav vecí, jednorozmerné videnie skutočnosti (Kým sa skončí táto noc). Angažovanosť neznamená vybrať si jednu stranu, ale zaujato obhajovať nestrannosť, mnohohlasnosť. Pre Petra Solana sa film stal nástrojom premysleného dokumentovania, rozpoznávania jedinečnosti a nesamozrejmosti ľudského správania, rozhodovania a konania – či už ide o boxera Komínka (Boxer a smrť), alebo matku rozhodujúcu o osude svojho postihnutého dieťaťa (Balkón plný plienok). Viac než na optimistickom 'vyznení', záleží na otvorenosti (rozpornosti) vnímania stavu vecí, na neustálom pýtaní sa na parametre osobnej zodpovednosti.“

Retrospektíva Petra Solana na platforme DAFilms ponúka štyri celovečerné filmy. Ranú tvorbu reprezentuje satirický poviedkový film *Čert nespí* (1956), v ktorom fiktívna komisia hodnotí kritickosť predloženého filmu. Vojnová dráma *Boxer a smrť* (1962) prináša nový pohľad na tému degradácie človeka v období fašizmu a stavia do konfrontácie moc a fyzickú silu s mravnými hodnotami jednotlivca a s jeho zodpovednosťou voči nevinným obetiam útlaku. Satirická tragikomédia *Prípad Barnabáš Kos* (1964) pranieruje malomeštiacke prežitky, pokrytectvo a intrigánstvo. *Kým sa skončí táto noc* (1965) je psychologická sonda do vnútra ľudí, ktorí prežívajú noc v prepychovom nočnom podniku. Do výberu krátkometrážnych filmov sa dostali snímky *Trať voľná* (1955), *Burza* (1968), *Nemecká* (1974), *Len lístok poľnej pošty* (1977) a *Balkón plný plienok* (1978).

Za svoju tvorbu bol Peter Solan počas svojho života niekoľkokrát ocenený. V roku 1994 získal cenu Igric za celoživotné dielo, v roku 2004 Cenu ministra kultúry SR za mimoriadny tvorivý prínos k rozvoju slovenskej kinematografie a v roku 2013 štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra III. triedy za mimoriadne zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky, osobitne v oblasti slovenskej kinematografie, a šírenie dobrého mena Slovenskej republiky v zahraničí. *Retrospektíva: Peter Solan* na DAFilms je ukážkou reprezentatívnych diel mimoriadneho režiséra. Solanov film *Kým sa skončí táto noc* tento rok vyšiel aj na blu-ray nosiči v prestížnom britskom vydavateľstve Second Run, určenom pre zahraničný trh.

Z unikátnych filmových zbierok SFÚ si záujemcovia na DAFilms môžu okrem Solanových diel pozrieť viaceré filmy. Najaktuálnejšou je retrospektíva tvorby jedného z najplodnejších dokumentaristov slovenského filmu Karola Skřípského, po novom roku sa pripravuje na sprístupnenie výber dokumentov Pavla Sýkoru.

Zoznam filmov:

Celovečerné:

Čert nespí (1956), 95 min.
Boxer a smrť (1962), 102 min.
Prípad Barnabáš Kos (1964), 92 min.
Kým sa skončí táto noc (1965), 85 min.

Krátkometrážne:

Trať voľná (1955), 18 min.
Burza (1968), 10 min.
Nemecká (1974), 8 min.
Len lístok poľnej pošty (1977), 14 min.
Balkón plný plienok (1978), 12 min.

[Viac informácií o Retrospektíve Petra Solana na DAFilms](#)

[Viac informácií o režisérovi Petrovi Solanovi na portáli SFÚ SK Cinema](#)

Slovenský filmový ústav

SFÚ je jediná štátna organizácia v oblasti audiovizie na Slovensku. Jej hlavné úlohy, činnosti a pôsobnosť definuje Zákon o audiovizii č. 40/2015 Z. z. Súčasťou SFÚ ako pamäťovej a fondovej inštitúcie je špecializovaný filmový archív. Tvoria ho jedinečné filmové a s filmom súvisiace archívne fondy a zbierky, ktoré sú základom audiovizuálneho dedičstva SR. Vybudované má aj moderné digitalizačné pracovisko. **Kontakt:** Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, Bratislava, www.sfu.sk.

Predajňa Slovenského filmového ústavu – Klapka.sk

Predajňa Klapka.sk sa orientuje na slovenskú filmovú klasiku a súčasné slovenské audiovizuálne diela na DVD a blu-ray nosičoch. V ponuke má tiež odbornú literatúru z oblasti kinematografie a audiovizie slovenských a českých vydavateľstiev a vybrané diela z produkcie filmových archívov. Ponúka tiež možnosť online predaja a stabilný predajný pult má v priestoroch Kina Lumière.

Kontakt: Klapka.sk, Grösslingová 43, Bratislava, www.klapka.sk.

Kino Slovenského filmového ústavu – Kino Lumière

Kino Lumière sa vo svojej dramaturgii prioritne zameriava na súčasnú slovenskú tvorbu, súčasnú európsku kinematografiu a zlatý fond slovenskej a svetovej kinematografie. Uvádza pravidelné vlastné cykly, tiež viaceré prehliadky a festivaly. Ide o prvé kino na Slovensku, ktoré získalo za dramaturgiu Cenu slovenských filmových novinárov a Cenu Europa Cinemas. Má štyri kinosály, vstupné je od 2,00 do 5,00 €. V roku 2020 spustilo online projekt Kino doma.

Kontakt: Kino Lumière, Špitálska 4, Bratislava, www.kino-lumiere.sk

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 57 10 15 42, simona.notova@sfu.sk